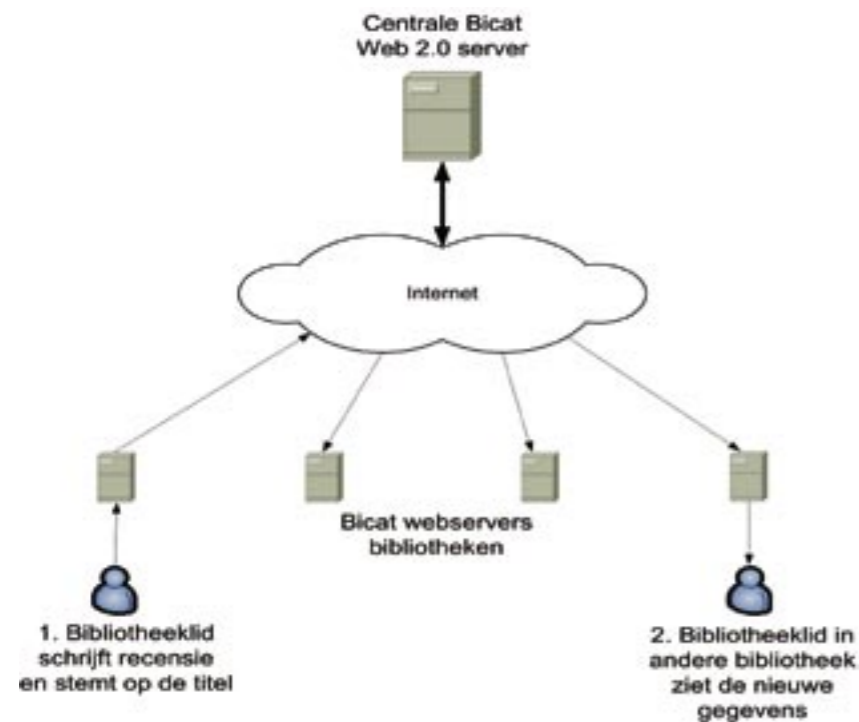

HKA gaat bibliotheken aan elkaar koppelen

Bibliotheken hebben 'goud' in handen maar ze doen er bijna niets mee. Kansen liggen er in het digitale domein als we leden aan elkaar gaan koppelen en ze met elkaar in contact gaan brengen. HKA zet hiertoe een eerste stap.

De bibliotheken benaderen al hun 4 miljoen leden nog steeds 'een voor een'. We hebben zelfs geen maandblad voor hen. De ANWB heeft dat met *De Kampioen* voor hun bijna 4 miljoen leden beter voor elkaar. Digitaal zijn we ingehaald door *Hyves*, daar kunnen leden met elkaar berichten, foto's, video's, tips en advertenties uitwisselen. Maandelijks heeft *Hyves* meer dan 4 miljard *pageviews* en al ruim 7 miljoen mensen hebben zich aangesloten bij *Hyves* (bron: hyves.nl augustus 2008). Nu is de kwaliteit van een *Hyves*-lid wel iets anders dan van een bibliotheek- of ANWB-lid. Digitale vrienden kunnen van alles beweren, maar wij weten wie de persoon is, het woonadres, geboortedatum en vaak nog veel meer. Alleen we doen er niets mee in de web 2.0-sfeer.

Content versus contact

In het onderzoeksrapport *De openbare bibliotheek tien jaar van nu* staat dat oplossingen gezocht moeten worden in snellere innovatie en vooral dat gebruikers gevonden moet worden in het digitale domein. Bibliotheken moeten zorgen dat gebruikers meer en meer zelf content produceren en organiseren (p. 190). We hebben in het verleden erg veel energie gestopt in het ontsluiten van content. Dat is prachtig, maar inmiddels achterhaald, want zolang de content alleen in de bibliotheek is, heeft het weinig toegevoegde waarde voor gebruikers in het digitale domein. Zo gaat *zoek&boek* niet verder dan leveren van boeken. De Aquabrowser heeft zich voornamelijk verdiept in ontsluiten van bronnen, maar mist de koppeling met de gebruikers. Terwijl

de komende jaren juist nodig is om mensen met dezelfde soort interesses, die bepaalde boeken, tijdschriften of artikelen lenen, met elkaar in contact te brengen.

Sociale 2.0-activiteiten

Het goud zijn onze leden en die zitten vooral in onze bibliotheeksystemen, zoals *Bicat* en *Vubis Smart*. HKA heeft met ruim 60% het grootste marktaandeel en zij gaan een centrale server inrichten, die vanaf oktober 2008 *Bicat 5.5*-systemen aan elkaar gaat koppelen. Hiermee kan men dan *reviews*, *ratings* en *social tags* met elkaar delen. Dus boven de lokale of provinciale systemen komt een server die alle 'stand alone servers' aan elkaar gaat koppelen. Van elk deelnemend *Bicat*-systeem kan iedere lezer recensies, scores en *tags* bekijken en, als hij zich aanmeldt voor de centrale functionaliteit, die er ook zelf aan toevoegen. Het voordeel van het samenwerken met meerdere systemen is dat veel sneller 'massa' ontstaat. De bedoeling van HKA is om deze centrale server vervolgens de functionaliteit te geven waarmee leners allerlei 'sociale 2.0-activiteiten' kunnen ondernemen: het aanmaken van eigen boekenplankjes en die met anderen delen, verder inrichten van het eigen profiel, het hebben van 'vrienden', het vormen van groepjes, het bekijken van het profiel van een ander (voor zover deze dat toestaat), communiceren met anderen. Het systeem zal proberen leners met gelijke interesses bij elkaar te brengen, iedereen wordt elkaars 'buren'. Maar ook verkoop van boeken aan anderen of ruilen moet mogelijk zijn. Nog een stap verder is het toegankelijk maken van de privéboekenkast of andere verzamelobjecten en deze deel laten uitmaken van de bibliotheekcatalogus in woord, beeld en geluid. We verzamelen nog steeds veel tastbare objecten: van voetbalplaatjes tot Boekenweekgeschenken. Catalogi worden hiermee beelddatabanken van het collectieve geheugen van Nederland. Maar ook digitale verzamelingen zijn voor bibliotheken interessant om de tussenpersoonpositie in te nemen; de wettelijke kaders geven de bibliotheken daarin echter geen ruimte. De systemen moeten het mogelijk maken,

maar wij als bibliothecarissen moeten het uitdragen en gebruiken. Want bibliotheeksystemen zijn net als tekstverwerkers: er wordt hooguit 20% van de functionaliteit gebruikt. In het huidige *Bicat*-systeem zitten diverse innoverende toepassingen, maar deze worden bijna niet ingezet, zoals: afrekenen met *iDEAL* en inschrijven via internet, persoonlijke lees- en luisteradviezen, een snuffelcatalogus of doelgroepencatalogus, het aanwinstencarrousel en de plattegrondfunctie. Duidelijk is dat bibliotheken veel laten liggen waarmee ze hun klanten van dienst kunnen zijn.

Uitbreiden

Maar we zullen nog verder moeten gaan en ook niet-leden toegang geven tot de centrale site om mee te doen aan sociale ontmoetingsactiviteiten. We hebben nu nog een groot netwerk van gebouwen en medewerkers, die een grote massa mensen kunnen koppelen en ontvangen. Dit kan ondersteund worden door een postcode-tabel, waarbij automatisch een bibliotheek wordt toegekend. Het voordeel van het weten waar iemand zich fysiek bevindt, is dat je ook niet-virtuele leesclubs kunt ondersteunen. Het voordeel van direct koppelen aan een bibliotheek is uiteraard de kans op een lid voor die bibliotheek. Uiteindelijk moeten alle Nederlandse bibliotheekleden aan elkaar gekoppeld worden. Gaan de huidige catalogi sociale netwerkcatalogi worden? Kunnen we de 'digitale nieuwkomers' - *Marktplaats*, *Hyves*, boekwinkels, *LibraryThing*, *MSN* - nog inhalen? Wanneer het de bibliotheken lukt om binnen twee jaar de boekencatalogi om te bouwen naar sociale netwerken en (beeld)databanken, dan is er nog een kans om meer met onze leden te doen dan alleen boeken uit te lenen. Innovatie in deze richting zal door de bibliotheekwereld breed ondersteund moeten worden, zowel financieel als met personeel. HKA zet een eerste stap om de leden te koppelen en dat zou wel eens een belangrijke stap in de toekomst van de bibliotheek kunnen zijn.

Tekst: Jan de Waal

Limburgse bibliotheekorganisaties en provincie maken netwerkafspraken

Op 7 juli 2008 hebben vertegenwoordigers van de Vereniging van Limburgse Basisbibliotheken, de directeur van het Bibliotheekhuis Limburg en de portefeuillehouder bibliotheekwerk Provincie Limburg in Maastricht provinciale bibliotheeknetwerkafspraken vastgelegd. Daarmee is een belangrijke stap gezet in het proces van bibliotheekvernieuwing. 'Het inrichten en in stand houden van een kwalitatief goed bibliotheeknetwerk in Limburg is immers een gedeelde verantwoordelijkheid', aldus gedeputeerde Odile Wolfs. Provinciale netwerkovereenkomsten worden voorgeschreven door het ministerie van OCW.

De ondertekening met v.l.n.r. Bep Smeets (VLB), Gabby Vijgen (VLB), Odile Wolfs (gedeputeerde) en Lita Wiggers (Bibliotheekhuis)

Deelnemers

Het Provinciaal Bibliotheek Netwerk Limburg wordt gevormd door alle partijen binnen het bibliotheekdomein in Limburg: de gemeenten, de provincie Limburg, de basisbibliotheken, de Vereniging van Limburgse (Basis)bibliotheken (VLB) en het Bibliotheekhuis Limburg (de PSO). De beschrijving van het netwerk beperkt zich nog tot het operationele kader binnen het geheel, waarbij de VLB en de PSO de uitvoerende partijen zijn. De wederzijdse afhankelijkheid van elkaar en directe onderlinge beïnvloeding bij de realisatie van operationele taken, vragen om niet vrijblijvende afspraken in netwerkverband. In de tweede helft van 2009 zal de provincie Limburg met de evaluatie starten en zullen de afspraken verder uitgebreid worden.

Hobbels

Aan de netwerkafspraken is de afgelopen maanden, onder leiding van de provincie, hard gewerkt. Procesbegeleiding, door Thijs Heijnen van RD&Advies en Gilbert Smith van Logica, was nodig om vanaf het begin draagvlak bij alle partijen te creëren. Daarbij moesten de nodige hobbels genomen worden, niet alleen op inhoudelijk vlak maar ook oud zeer moest eerst uitgepraat worden alvorens men verder kon. Het proces om te komen tot de afspraken heeft in ieder geval al geleid tot betere communicatie en verhoudingen tussen de partijen.

Kwaliteit

Het Provinciaal Bibliotheek Netwerk Limburg beoogt: meer kwaliteit door meer samen doen. Wolfs: 'Doel van het netwerk is de kwaliteit van

dienstverlening aan burgers in de lokale basisbibliotheek te verhogen door kennisdeling, gezamenlijke inzet en uitvoering van bovenlokale middelen. Het netwerk levert datgene, wat boven het niveau van de basisbibliotheek uitstijgt. Het netwerk is nodig om meerwaarde te realiseren door het gezamenlijk ontwikkelen van optimale bibliotheekdiensten, kwaliteit tegen gerechtvaardigde kosten, voor alle inwoners van de provincie Limburg. Ik als gedeputeerde zal hier een eigen verantwoordelijkheid voor nemen en het netwerk van harte ondersteunen.'

Gemeenten

De provincie zal de gemeenten een exemplaar van het ondertekende convenant doen toekomen en hen verzoeken hiermee akkoord te gaan. De komende maanden zal de provincie de gemeenten ook ondersteunen bij het opstellen van het gemeentelijke bibliotheekbeleid. Dit gebeurt door het aanbieden van een format-beleidsplan en een tweedaagse training voor de gemeentelijke beleidsambtenaren. Het is niet de bedoeling van de provincie om de verantwoordelijkheid over te nemen, want de gemeenten zijn daarin autonoom. Wel wil de provincie de belangrijke taak die gemeenten hebben in de aansturing van de lokale bibliotheken ondersteunen.

Tekst: Kees Vreeburg
Foto: Provincie Limburg